

Madeira

Guido Derksen

Colofon

Madeira

©2023 Odyssee Reisgidsen vof | odyssee-reisgidsen.nl

©2023 Guido Derksen

Alle rechten voorbehouden

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Eerste druk oktober 2023

ISBN 9789461231758

NUR 512

Tekst: Guido Derksen

Serieredactie: Bartho Hendriksen en Leo Platvoet

Foto's: Guido Derksen, tenzij anders aangegeven

Kaarten: UvA-Kaartenmakers | uva-kaartenmakers.nl

Foto omslag paperback: De Penha d'Agua torent boven Faial uit. Foto Dotochip | [Dreamstime.com](https://dreamstime.com)

Foto binnenwerk: Levada do Moinho. Foto: Makaule | [Dreamstime.com](https://dreamstime.com)

Foto pagina 6: Traditioneel geklede bloemenverkoopster bij de boerenmarkt

Pg. 104: Bij Ponta do Pargo staat de hoogst gelegen vuurtoren van Portugal op de kliffen

Odyssee Reisgidsen

Volg Odyssee Reisgidsen op Facebook en Instagram
odyssee-reisgidsen.nl | info@odyssee-reisgidsen.nl

Voorwoord

Ten westen van Noord-Afrika ligt een kleine Portugese eilandengroep eenzaam in de oceaan: de Madeira-archipel. Hoofdeiland Madeira is een toeristische bestemming van formaat. Het heeft een prachtig grillig berglandschap, ruige zeekliffen, indrukwekkende laurierbossen, een heerlijk mild klimaat, een rijke cultuur en een zeer toepasselijke bijnaam: het Bloemeneiland. Gek genoeg heeft Madeira lange tijd een ietwat oubollig imago gehad, waarschijnlijk doordat er nauwelijks strandvertier is en er buiten de schoolvakanties veel mensen van middelbare leeftijd en ouder afkwamen op de bloemenpracht, het klimaat en het fantastische landschap.

Madeira raakt af van dat oubollige imago, en terecht. Ook voor (berg) wandelaars, mountainbikers en andere sportievelingen is Madeira een fantastisch eiland, en steeds meer mensen beginnen dat te ontdekken, ook jongeren. Op 3,5 à 4 uur vliegen vanaf Nederland en België liggen talloze kilometers aan fraaie wandelroutes te wachten, nog even afgezien van de mooie en interessante hoofdstad Funchal en de vele spectaculaire uitzichtspunten of *miradouros*.

En wie strandvertier zoekt, kan eenvoudig een uitstapje maken naar het kleine buureiland Porto Santo, waar kilometers zandstrand voor het grijpen liggen.

Veel lees- en reisplezier,
Guido Derksen

Iets vergeten

De redactie van deze gids is afgesloten in augustus 2023. Uiteraard hebben we geprobeerd de geboden informatie zo actueel en accuraat weer te geven. Toch kunnen er onvolkomenheden en fouten in de tekst voorkomen. Odyssee aanvaardt daarvoor geen verantwoordelijkheid

Updates van de gids Madeira kun je vinden op de Odyssee website:
odyssee-reisgidsen.nl/item/madeira-updates

Inhoudsopgave

Een schets van Madeira

- Madeira verkennen 7
- Odyssee's aanraders 10

Funchal van wijk tot wijk

- Funchal verkennen 11
- Stadsdeel Sé 15
- Stadsdeel São Pedro 24
- Stadsdeel Santa Maria 26
- Monte 31
- São Martinho 35
- Praktische informatie Funchal 37

Oost-Madeira

- Grillig berglandschap met fraaie kust 40

West-Madeira

- Veel zon, laurierbossen en steile kliffen 55

Porto Santo

- Goudgele stranden 69

Achtergrondinformatie

- Praktische informatie Porto Santo 76
- Landschap en bevolking 77
- Cultuur 81
- Economie 82
- Geschiedenis 83

Praktische informatie

- Reisinformatie 87
- Overnachten 88
- Eten en drinken 89
- Activiteiten 93
- Praktisch ABC 97

Register 99

Kaders

- Cristiano Ronaldo, de man met vijf gouden ballen 20
- De kabelbanen van Funchal 27
- Karel I, de laatste Oostenrijkse keizer 32
- Wandelroute PR8 Ponta de São Lourenço 45
- De laurierbossen van Madeira 51
- Christoffel Columbus 72

ATLANTISCHE OCEAN

Madeira verkennen

De Atlantische Oceaan beukt op de kust van Madeira

Op ongeveer duizend kilometer ten zuidwesten van Portugal, zevenhonderd kilometer ten westen van de Afrikaanse kust en bijna vierhonderd kilometer ten noorden van Tenerife liggen twee bewoonde eilanden die samen een autonome regio van Portugal zijn: Madeira en Porto Santo. Madeira is grillig, bergachtig en groen. Porto Santo heeft geen bergtoppen van betekenis en is kaler, maar bezit wel het mooiste strand. Op de eilanden samen wonen bijna 270.000 mensen. Vanwege het heerlijke milde klimaat (het hele jaar door), het landschappelijke spektakel (met de vele levada's en de uitgestrekte laurierbossen) en de uitbundige bloemenpracht is het toerisme al sinds de 19de eeuw de belangrijkste inkomstenbron.

Geografie

Madeira, Porto Santo en de onbewoonde eilandengroepen Ilhas Desertas en Ilhas Selvagens vormen samen de Madeira-archipel. Ze liggen op ongeveer 33 graden noorderbreedte en 17 graden westerlengte. Samen met de andere eilanden en eilandengroepen in de oostelijke Atlantische Oceaan (de Azoren, de Canarische Eilanden en de Kaapverdische Eilanden) behoort de archipel tot het zogenaamde Macaronesië ('Gelukkigzalige Eilanden').

Madeira is van west naar oost ruwweg 57 kilometer lang en van noord naar zuid ongeveer 22 kilometer, en heeft een kustlijn van 150 kilometer lengte. Met 741 km² is het tevens het grootste eiland van de Madeira-archipel. Porto Santo, dat 50 kilometer ten noordoosten van Madeira in de oceaan ligt, is 11 kilometer van west naar oost, 5 kilometer van noord naar zuid en meet 42 km². Ter vergelijking: Texel is 170 km². Op Madeira wonen de meeste mensen langs de

zuidkust, met name in hoofdstad Funchal. Het centrale bergland is nauwelijks bevolkt, langs de noordkust liggen verspreid wat kleinere plaatsen. Ook op Porto Santo wonen de meeste mensen aan de zuidzijde van het eiland, waar zich tevens het hoofdstadje Vila Baleira bevindt.

Landschap

Het landschap van Noordoost-Madeira is overwegend groen

De Madeira-archipel is van vulkanische oorsprong en dat vertaalt zich in het uiterlijk van de eilanden. Diep onder de oceaan zijn miljoenen jaren geleden op de West-Afrikaanse tektonische plaat vulkanen omhooggestuwd die uiteindelijk boven de zeespiegel uitkwamen. Vervolgens begonnen wind en water aan hun schurende en slijpende erosiewerk van het basaltgesteente waaruit de bodem voor een belangrijk deel bestaat. Porto Santo is het oudste eiland; het is zo'n 10 miljoen jaar ouder dan Madeira. Madeira zelf is ook niet in één keer ontstaan. Op West-Madeira zijn veel jongere vulkanische formaties dan op Oost-Madeira.

Het berglandschap van Oost-Madeira is wel grilliger dan dat van West-Madeira. Gekartelde bergpieken, bizarre rotsformaties, diep uitgesneden valleien en kloven, en weelderig groene bossen bepalen hier het beeld. Je vindt er de hoogste bergtoppen van het eiland: de *Pico Ruivo* (1862 m), de *Pico das Torres* (1851 m) en de *Pico do Arieiro* (1818 m).

Op West-Madeira domineert de kale hoogvlakte Paül da Serra, die 1300 tot 1400 m hoog is. Om de vlakte heen liggen aflopende bergruggen met ertussen uitgesleten rivierdalen (*ribeira's*) richting zee. Langs de kust zijn heel veel donkere, ruige kliffen te zien, onderbroken door bescheiden kustvlaktes die ontstonden doordat bergwanden en kliffen instortten of doordat lavastromen hier ooit via rivierkloven de zee bereikten. Op deze vlakkeren delen aan zee bouwden de Portugese kolonisten hun nederzettingen.

Tegen de hellingen bij de plaatsen op de kustvlaktes tref je veel landbouwterrasen aan, in het zuiden vooral met bananenbomen erop, in het noorden met wijnranken. De terrassen lopen in het binnenland door tot een hoogte van 700 tot 800 m. Daarboven is vooral boven de zuiden westkust een zone waar voornamelijk bosbouw plaatsvindt, onder meer in aangeplante eucalyptusbossen.

Stranden

Madeira heeft geen natuurlijke witte stranden

De stranden op Madeira zijn smal en bestaan voor het overgrote deel uit keien, kiezels en soms wat zwart vulkanisch zand. Bij Calheta en Machico zijn wel kunstmatige stranden aangelegd met licht zand uit Marokko, maar verwacht geen Noordzeestrand, want ze zijn niet enorm groot. Wie op een wit strand wil liggen, moet naar Porto Santo. Aan de zuidzijde van dat eiland ligt wél een prachtig strand, bijna 8 kilometer lang en met lage zandduinen erachter. Daarentegen heeft Porto Santo geen hoge bergen of weelderige bossen. Het eiland is behoorlijk kaal, ook al zijn er herbebossingsprojecten gestart, en het hoogste punt is Pico do Facho (516 m).

Bestuur

Madeira-archipel behoort al eeuwenlang bij Portugal. Op 1 juli 1976 verkreeg de archipel de grondwettelijke status van autonome regio (*região autónoma*), nadat tijdens de Anjerrevolutie in 1974 de rechtse dictatuur in Lissabon was gevallen.

De eerste juli is sinds 1976 als Madeira-dag een feestdag op de eilanden. Net als de Azoren heeft de regio Madeira zelfbestuur, met een regionale president als belangrijkste bestuurder; alleen belastingen, buitenlandse politiek en defensie vallen rechtstreeks onder Lissabon. Het eiland telt verder elf gemeenten die weer zijn onderverdeeld in diverse parochies.

Odyssee's aanraders

Adembenemende uitzichten

Pico Ruivo

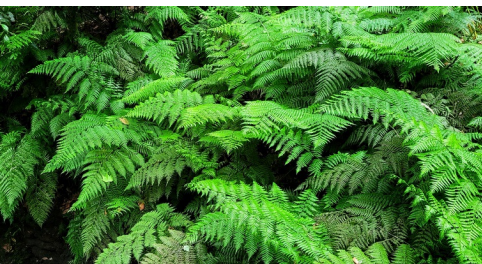
- Steile zeekliffen rond het hele eiland, met Cabo Girão als letterlijke hoogtepunt
- Pico Arieiro, met vergezichten over het grillige bergmassief
- Balcões, het makkelijk te belopen uitzichtsbalkon bij Ribeira Frio
- Eira do Serrado, op 1095 m hoogte kijk je het diepe keteldal in van Curral das Freiras

- Pico Ruivo, de hoogste berg van Madeira

Bloemen, bloemen en nog eens bloemen

- Jardim Botânico van Funchal, het hele jaar door bloemenpracht
- Jardim Tropical Monte Palace, tuinen op een 18de-eeuws landgoed
- Het grote Parque de Santa Catarina kijkt uit over de haven van Funchal
- De tuinen van het uitgestrekte landgoed Quinta do Palheiro
- Roseiral da Quinta do Arco, bijzondere rozentuinen aan de noordkust

Overweldigende natuur

Levadawandelingen voeren door het groene binnenland

- Walvis- en dolfijnenexcursies: grote kans op dolfijnen, potvissen, Indische grienden en/of vinvissen
- Wandelen langs de levada's, de befaamde irrigatiekanaaltjes
- De oeroude laurierbossen van Madeira, op de werelderfgoedlijst van Unesco
- Het 8 kilometer lange strand van Porto Santo heeft geneeskrachtige eigenschappen

Interessante musea

- Museu de Arte Sacra in Funchal, Vlaamse meesters uit de 15de eeuw
- Museu da Baleia, walvismuseum in Caniçal
- Voor de voetballiefhebber: Museu CR7, gewijd aan Cristiano Ronaldo

Historisch erfgoed

- De Sé Catedral in Funchal
- Het huis van Christoffel Columbus op Porto Santo
- Fortaleza de São Tiago, uitkijkend over zee
- Modern monument: het casino van Funchal